

Verslag Lagerhuisdebat 'Moed en overmoed': Is het slim om hoge ambities te stellen?

Agenda Stad

Moet je met hele ambitieuze plannen komen als bestuurder? Of kun je beter wat lager inzetten? Tijdens de Dag van de Stad werd hierover flink gedebatteerd tijdens het laatste debat uit de reeks Lagerhuisdebatten over het dagthema 'Wie durft?!'. Roderik van Grieken (directeur Nederlands Debat Instituut) interviewde eerst Sharon Dijksma (oud-PvdA-Tweede Kamerlid en Amsterdams wethouder) over haar ervaringen met hoge ambities. Daarna barstte het debat los over bestuurlijke moed en overmoed.

Grote vraagstukken als klimaatadaptatie, energietransitie en de aanpak van criminaliteit vragen om ambitieuze besluiten, genomen door ambitieuze bestuurders. Toch? Maar wat als je met die ambitieuze besluiten kiezers tegen je in het harnas jaagt? Wat als blijkt dat jouw plannen in de praktijk helemaal niet haalbaar zijn? Was het dan wel zo moedig om dat ambitieuze besluit te nemen? Of was hier sprake van overmoed?

Sharon Dijksma heeft als oud-Tweede Kamerlid voor de PvdA, voormalig staatssecretaris en inmiddels als gemeentebestuurder in Amsterdam veel bestuurlijke ervaring. Onlangs kreeg ze nog landelijke media-aandacht toen ze met een moedige uitspraak kwam: Amsterdam moet in 2030 CO₂-neutraal zijn qua vervoer. Daarop kreeg ze flink wat commentaar over zich heen. Ze weet dus wat er kan gebeuren als je ambitieuze doelen durft te stellen en benadrukt daarbij dat het niet makkelijk is om ambitieuze doelen te bereiken. "Maar als je geen ambitieuze doelen stelt, komt er in de praktijk weinig van terecht", stelt ze en dat argument wordt later zeker nog herhaald tijdens het debat.

Draagvlak is essentieel

"Als bestuurder mag je best ambitieus zijn", zegt Dijksma tijdens de Dag van de Stad. "Belangrijk is je met concrete en haalbare stappen je agenda maakt. Zodat je aantoont dat die ambities ook haalbaar en betaalbaar zijn voor iedereen. In Amsterdam kunnen we bijvoorbeeld mensen helpen om alternatief vervoer aan te schaffen om het emissievrij voornemen te behalen." Ook is enige flexibiliteit belangrijk volgens de gemeentebestuurder. "We begrijpen dat je niet kunt eisen dat een loodgieter uit Purmerend, die af en toe in Amsterdam moet zijn, emissievrij naar onze stad komt. Je kunt daarom als gemeente altijd nog ontheffingen verlenen."

Debatleider Van Grieken wijst erop dat het commitment gaandeweg kan verslappen als je ambitieuze doelen stelt, bijvoorbeeld omdat je in de realiteit soms met tegenslagen krijgt te maken. "Een belangrijk risico", beaamt Dijksma. "Daarom moet je gaandeweg ook successen delen. Daarnaast is het belangrijk dat je eerst het draagvlak onderzoekt voor je ambities. Je moet voldoende stakeholders hebben, mensen die jouw ideeën steunen. Je kunt niet als bestuurder in *splendid isolation* opereren; je hebt draagvlak nodig en dat moet meer zijn dan je eigen achterban. Bovendien willen mensen gehoord worden. Je moet je dus voortdurend blijven verbinden, ook met mensen die kritisch zijn. Anders raak je ze kwijt."

Wie krijg je mee?

Na het inleidende interview met Dijksma is het de beurt aan de aanwezigen om te debatteren over de stelling: de beste manier om politieke doelstellingen te halen, is door zo ambitieus mogelijke beleidsdoelstellingen te stellen. Daarvoor wijst debatleider Van Grieken twee groepen aan. Zij moeten – los van eigen mening of voorkeur, op basis van intellect en ervaring – de stelling verdedigen of omverhalen. Daarbij wordt eerst de lijn van het verhaal van Dijksma gevolgd. Zo beargumenteren voorstanders dat je mensen makkelijker meekrijgt met een inspirerend verhaal. Tegenstanders gebruiken vervolgens een andere uitspraak van de wethouder, namelijk je met concrete en heldere stappen moet komen.

De discussie komt pas echt op gang nadat een spreker zich afvraagt of ambitieuze plannen wel inclusieve plannen zijn: kan iedereen wel meekomen met al die ambities? Betrek je wel iedereen met ambitieuze plannen? Hebben bestuurders eigenlijk altijd hogere ambities dan bewoners? Een spreker stelt dat je juist kunt inhaken op de hoge ambities van *early adopters*. “Je kunt hen inzetten als voorbeeld en anderen zo toch meekrijgen.” “Nee”, klinkt het van de overkant van de zaal. “Dat soort hoge ambities schrikt juist mensen af, dan krijg je ze helemaal niet meer mee.”

Strijdbaar zijn en stippen zetten

Tijdens het debat hoort Dijkma mooie argumenten voorbijkomen. Het sterkst vindt ze die van een adviseur van ingenieursbureau Arcadis. Als tegenstander stelt zij dat het niet alleen gaat om het stellen van een ambitieus doel. Het gaat vooral erom wat je vervolgens doet om dat doel te bereiken. Een inhoudelijk sterk en retorisch slim argument, vindt ook debatleider Van Grieken. “Je moet in een debat namelijk altijd aan de sympathieke kant zitten. Vóór ambitie pleiten is altijd makkelijker, maar als je daarna zegt dat je je de schouders eronder moet zetten, maakt dat jouw verhaal nóg sympathieker.”

Voordat het laatste debat van de derde Dag van de Stad wordt afgesloten, geeft Dijkma wijze raad mee aan de aanwezigen: “Durf strijdbaar te zijn. Want dat wordt soms nog gemist in de politiek. En durf ambitieus te zijn, want dit land heeft behoefte aan duidelijke horizonnen. Zet een stip op de horizon, maar begrijp ook dat de route daarnaartoe kronkelig mag zijn. Ambitie maakt immers niet blind en niet alles moet daarvoor wijken. Gebruik het vooral om te overtuigen en mensen mee te bewegen.”